

Kitabu cha Danieli - Nambari Arobaini na Moja

Kazi ya Kinabii ya Paulo: Kuunganisha Israeli ya Kale na Israeli ya Kiroho

Jeff Pippenger

2024-01-05

Mutume Paulo ahe akakwatana pakati pa Isalele ya kare na Isalele ya kumweya, pakuti huduma yakwe, zina lyakwe, vya umoyo wakwe mwene, na mulimo wakwe wa uchimi vyose vikuphalira unenesko uwu. Iye wakajivumbura kuti ni muchoko chomene pa atumwi, pakuti wakazunura wanthu wa Chiuta.

«مترکب گناب واردترین مبین موهی ین ایاش و، من اواردرین ن اوین نیرتک وچوب نم ی موهی رهبل،
۱۹:۱۵ سؤسنرؤک ۱. دن اس وچ مادوخ ی اس ئلک مکنوچ»

Navê ku di dema veguheztinê de jê re hate dayîn Pawlos bû, ku maneya wê biçûk an kême, çimkî ew ji hemû şandîyan kêmtirîn bû. Lêbelê navê wî yê eslî Şawul bû, ku maneya wê “hilbijartî” ye.

Basi Anania akamwambula nti, Mukama, mpulidde eri bangi eby’omu musajja ono, obubi bwe yakola obungi eri abatukuvu bo mu Yerusaalemi; era ne wano alina obuyinza obuva eri bakabona abakulu okusiba bonna abayita erinnya lyo. Naye Mukama n’amugamba nti, Genda; kubanga oyo kye kintu ekirondeddwa gye ndi, okutwala erinnya lyange mu maaso g’Abamawanga, ne bakabaka, n’abaana ba Isiraeri, Ebikolwa by’Abatume 9:13–15.

Saulo alikuwa “chombo kiteule” cha kuipeleka injili kwa Mataifa, lakini ilimpasa kwanza aongoke na kunyenyekezwa awe Paulo (mdogo), kwa maana angehitaji kuwa mwenye nguvu. Paulo alielewa kwamba nguvu zake zilipatikana katika udogo wake, yaani, katika udhaifu wake.

Ne ili nisitukuzwe kupita kiasi kwa wingi wa mafunuo, nalipewa mwiba katika mwili, mjumbe wa Shetani anipige makonde, ili nisitukuzwe kupita kiasi. Kwa ajili ya jambo hili nalimsihi Bwana mara tatu, kwamba liniondokee. Naye akaniambia, Neema yangu yakutosha; kwa maana nguvu zangu hutimilika katika udhaifu. Basi kwa furaha nyingi zaidi nitajisifu katika udhaifu wangu, ili uweza wa Kristo ukae juu yangu. Kwa hiyo napendezwa na udhaifu, na mashutumumu, na mahitaji, na adha, na dhiki kwa ajili ya Kristo; kwa maana niwapo dhaifu, ndipo nilipo na nguvu. 2 Wakorintho 12:7–10.

Sauli “alichaguliwa”, lakini ili awe mwenye nguvu alifanywa kuwa mdogo (Paulo). Alichaguliwa kuipeleka injili kwa Mataifa, lakini alikuwa ameteuliwa kwa sehemu kwa sababu ya ujuzi wake wa Agano la Kale.

Հատկապես այն պատճառով, որ գիտեմք դու հրեաների մեջ եղած բոլոր սովորությունների և վիճելի հարցերի գիտական ես. ուստի աղաչում եմ քեզ, որ ինձ համբերությամբ լսես: Իմ կյանքի ընթացքը իմ երիտասարդությունից ի վեր, որ սկզբից իսկ եղել է իմ ժողովրդի մեջ՝ Երուսաղեմում, բոլոր հրեաները գիտեն. նրանք ինձ ճանաչել են ի սկզբանե, եթե կամենան վկայել, որ մեր կրոնի ամենախիստ ուղղության համաձայն ես ապրել եմ որպես փարիսեցի: Գործք 26:3–5.

Saulo alikuwa amefundishwa na Gamalieli, ambaye alihesabiwa kuwa mmoja wa walimu wakuu sana wa Maandiko ya Agano la Kale.

Ombi lyakanyiwa, kandi “Paulo aimilila ha mavele, nokukongola na livoko kuvantu.” Etumbo eli lyava lihakisa omutima wavo, shi omikalo yendi yava yelisa onumbi. “Kandi eshi kwava ekimya ekinene, alandulila kavo mu lulimi lwa Ovaheberi, ta: Vavalume, vahololo, na vatate, pulakeni elyombelo lyange ndili nokuya kalinena kounu.” Eshi vapulika omalaka aa vahepa aa Ovaheberi, “vava ninga vali va mwikimya,” kandi mokutalala oko kwosi alikolelela ta: “Ngame pundu vene omunhu ndi Omujuda, nda dalelwa mu Tarso, ombongi ya mu Kilikia, nde nda kulilwa mu mbongi ei ponho ya Gamalieli, kandi nda longifwa landula omukalo wa yela wa shili yavatate, kandi nda kala nomupwilo kuKalunga, ngaashi nye amushe mwa kala leluno.” Kape na umwe ta dula okulimbula omambo omutumwa aa, molwaashi omahooli aa atongelile aa ya li e shiivike nawa kovanji ava ve li natango muYerusalemu. — Acts of the Apostles, 408.

Saul hakuichaguliwa kwa nasibu, na mojawapo ya makusudi mahsusi ya huduma ya Paulo ilikuwa kuunganisha historia takatifu ya Israeli halisi na historia takatifu ya Israeli wa kiroho. Sambamba na ukweli huu, aliandika sehemu kubwa ya Agano Jipya. Sura moja ya maandiko yake hutambulisha msingi wa mfumo wa ujumbe wa malaika wa kwanza na pia wa mfumo wa ujumbe wa malaika wa tatu. Kifungu hicho ni kumbukumbu ya kihistoria katika historia ya Uadventista inayoinisha tofauti kati ya wenye hekima na wapumbavu katika mwanzo na mwisho wa Uadventista.

Basi, bampangi, tubondeli bino mpo na boyei ya Nkolo na biso Yesu Klisto, mpe mpo na bosangani na biso epai na ye, ete bólengwa noki te na makanisi, to bókanisa motema te, ezala na molimo, to na liloba, to na mokanda lokola nde euti epai na biso, lokola nde mokolo ya Klisto ekómi pene. Moto moko te ákosa bino na lolenge nyonso; mpo ete mokolo yango ekoya te, soki liboso kotomboka ekómi te, mpe moto ya lisumu amonisami te, mwana ya libebi; ye oyo atelemelaka mpe amitombolaka likoló ya nyonso oyo babengaka Nzambe, to oyo basambelaka; boye ete akófanda lokola Nzambe na tempelo ya Nzambe, komimonisa ete azali Nzambe. Bóbosana te ete, tango nazalaki naino elongo na bino, nayebisaki bino makambo oyo? Mpe sikawa boyebi oyo ezali kopekisa, mpo ete amonisama na ntango na ye. Mpo ete libombami ya mabe ezali kosala mosala deja; kaka ye oyo azali kopekisa sikawa akopekisa kino alongolama na nzela. Mpe na nsima moto mabe wana akomonisama, ye oyo Nkolo akoboma na molimo ya monoko na ye, mpe akobebisa na kongenga ya boyei na ye: ye wana, oyo boyei na ye ezali kolanda mosala ya Satana elongo na nguya nyonso mpe bilembo mpe bikamwa ya lokuta, mpe na bokosi nyonso ya kozanga boyengebene kati na bango oyo bazali kobunga; mpo bayambaki te bolingo ya solo mpo babikisama. Mpe mpo na yango Nzambe akotindela bango bokosi ya nguya, mpo bandima lokuta; mpo ete bango nyonso bakatelama etumbu, baoyo bandimaki solo te, kasi basepelaki na kozanga boyengebene. 2 Batesaloniki 2:1–12.

Ingiriro y’iki gice ni ugusuzuma igihe Kristo azagarukira ubwa kabiri. Pawulo yibutsa Abatesalonike ko yamaze kubasubiza kuri iyo mpungenge mbere, igihe yavugaga ati: “Mbese ntimwibuka yuko nkiri kumwe namwe nababwiye ibyo bintu?” Pawulo yashakaga kurinda

abavandimwe kutayobywa ku birebana n’“ukuza k’Umwami wacu Yesu Kristo, no guteranirizwa hamwe kwacu kuri we.”

Abahandi b’amateka bagaragaza yuko kimwe cya kabiri cy’ubutumwa bwa William Miller cyari gishingiye ku gusobanukirwa kwe imyaka ibihumbi bibiri na magana atatu ivugwa muri Daniyeli igice cya munani, umurongo wa cumi na kane. Ikindi kimwe cya kabiri cy’ubutumwa bwe, gikunze kutamenyekana, ni umurimo yakoze wo kunyomoza inyigisho z’ibinyoma zerekeye Ukuza kwa Kabiri kwa Kristo.

Yeesuuitoota haala sobaa irratti hundaa’uun barsiifni sobaan beekamaan tokko ture (amma illee ni jira), kan William Miller yeroo hunda cimsee morme. Innis barsiisa sobaa sana ture; jechuunis, dhufaatiin lammaffaa Gooftaa waggaa kuma tokkoo nagaa, kan “millennium yeroo lafaa” jedhamee waamamuun dura akka dhufu, isa obboleettii White illee mormite.

مکۆریب رۆجواریۆج مەب رەبمارەب ،دنازەمادەد حەسەم یەفرەح یەوێنەرگ یەیتسار اهورە رەلیم یراک ساب ادناکەییکی نۆلەس ۲ ل سۆپ .نوووب واب ادیۆخ یەمەدرەس ل مەکەییەرازە مەب تەرابەس ناکەلەه یەموود یەکنێتاهۆب رەلیم یەنێشەگێت ل وووب کێشەب هەقەد وەئەهۆب ،تاکەد مەوود یەنێتاه ل وووب «اتسێئ یەیتسار» رەلیمۆب شەب وەئەه یەفرەح .

Paulo azali komonisa molongo moko ya ntina ya makambo oyo ekangami na Boyei ya Mibale, mpe azali mpe kopesa ntina ya makanisi oyo emonisi mpo na nini bato ya Tesaloniki basengelaki te kozela bozongi ya Nkolo na bomoi na bango. Paulo alobi ete: “Nzokande, bandeko, tozali kobondela bino na ntina ya boyei ya Nkolo na biso Yesu Klisto, mpe ya kosanganisama na biso epai na ye.” Liloba “kobondela” elimboli kotuna na bozindo. Paulo azali kotya na makanisi mpe kolandela biteni ya ntina oyo ekangani na Boyei ya Mibale, mpe azali kokamba bayoki na ye na lolenge moko ya mituna, oyo ekanamaki mpo ete bayoki na ye basala botalisi ya makanisi na ye.

Ngwakurya kyo logic yiwe ni eki: mbere ya Kristo kugaruka ubwa kabiri, obupapa butekwa kumenyekana kandi bukategeka, kandi mbere y’uko obupapa bugaragara mu mateka hagomba kubaho ukwava ku kwizera. Ukwo kuva ku kwizera kwali kukiri mu gihe kiri imbere, ni cyo cyatumaga ukuza kw’obupapa kuba kure cyane kurushaho. None se umuntu yashoboraga ate kuyobywa ngo atekereze ko ukugaruka kwa Kristo kwali hafi? Akoresha ibimenyetso byinshi by’obupapa kugira ngo agaragaze neza uwo butware ari bwo buhishurwa nyuma y’ukwo kuva ku kwizera. Yita obupapa “umuntu w’icyaha,” “uwo munyabugome,” “umwana wo kurimbuka,” kandi “ibanga ry’ubugome.” Mushiki wacu White abivuga mu buryo busobanutse ko ibyo byose ari ibimenyetso biranga obupapa.

“Lelo leiza ra Kristu, mu bupasi bwa difelo, kwali nekwikala inkalamo zya bulemu zya nguzu, zyakalosheledwa mu buprofeti. Mutumwa wakaamba ati: ‘Muta nyongani bwangu mu maano, nangu kusakamana, nangu ku muzimu, nangu ku jwi, nangu ku kalata nga ni yatu, ati buzuba bwa Kristu bwafika. Kutabi muntu uumwe umulengelele mu nzila iili yoonse: nkaambo buzuba obo tabukooza, cita kuti kweeze kuboola kwa kutobaizya lutaanzi, alimwi muntu wa cibi ayubunwe, mwana wa kuloba; oyo uyandikana alimwi uulizya pa ngulu lya zyoonse ziwitwa kuti ni Leza, nangu zisyomegwa; cakuti mbuli Leza uukkala mu tempile lya Leza, uulibonya mwini kuti ni Leza.’”

“Gotinên Pawlosê ne diviyabû ku bi şaşî werin fêmkirin. Ne diviyabû ku were hînkirin ku ew, bi wehya taybet, Tesalonîkiyan ji hatina nêzik a Mesîh agahdar kiribû. Helwesta wisa dê bibe sedema tevliheviya baweriyê; çimkî bêhêvîtiya ku ji bêserketinê tê gelek caran dibe sedema nebaweriyê. Ji ber vê yekê, şandî hişyariya biraan da ku tu peyamekî wisa wekî ji aliyê wî ve hatî nepejirînin, û paşê ew berdewam kir ku rastiya wê yekê bi giranî xuyak bike ku hêza papatî, ya ku pêxember Danîel ew bi eşkereyî diyar kiribû, hîn bû ku rabibe û li dijî gelê Xwedê şer bike. Heta ku ev hêz karê xwe yê kujer û kufîrî pêk bîne, dê ji bo dêrê bêfeyde be ku li hatina Xudanê xwe binihêre. ‘Ma hûn bîr nakin,’ Pawlos pirsî, ‘ku gava ez hîn bi we re bûm, min van tiştan ji we re gotibûn?’”

“Nyikadyo syali mbi muno inyuma yia kukoma ekelesia ya kyavene. Oyuo mwaka ovala omutume waandikaga, ‘mbisa ya uoni’ yatalile kwanda kutenda. Na maendeleo ala maali ma kwikala manyeeni maali ma kuja kwikala ‘kulingana na kutenda kwa Satani kwa nguvu syontha na ishara na maajabu ma unyaani, na kwa udesi wonthe wa uovu kwa ala maangamia.’”

కులీ సహజమైన, వీరచరణయ్యోగ్యమైన అనువదం చేయుటకు, “ku” ఏ భషను సూచిస్తోందో నడచి నకు నోపవలసిన కవలీ. దయచేసి లక్ష్మయ భషను తీలపండి.

Kera Sister White atukwameerera butereevu “omusaiza w’ekibi,” oyo “omubi,” “omwana w’okubula” n’“ekyama ky’obutali butuukirivu” okuva mu kitundu kya Pawulo, era n’akiyita “obuyinza bwa Bapaapa,” ayogera n’ebirala. Ategerereza nti obubonero buno Pawulo bwe yakozesa okulaga paapa w’e Rooma, bwassibwawo okuva mu kitabo kya Danyeri, bwe yagamba nti, “Omutume kyeyava alabulira ab’oluganda obutakkiriza bubaka ng’obuva gy’ali, era n’alyoka anyweza ensonga nti obuyinza bwa Bapaapa, obwanjulwa mu ngeri entegeerekeka ennyo nnabbi Danyeri, bwali bukyajja kuyimuka ne bulwanyisa abantu ba Katonda. Obuyinza buno nga tebunnakola mulimu gwabwo ogw’akabi era ogw’okuvuma Katonda, kyandibadde kya bwereere ekanisa okulindirira okujja kwa Mukama waabwe.” Pawulo yali yeesigamye ku Danyeri essuula eya kkumi n’emu, n’olunyiriri olw’amakumi asatu mu mukaaga, mu kitundu ky’obubaka eri Abasessaloniika ekyalambululanga obupaapa.

Mfalme naye atafanya kama apendavyo; naye atajitukuza, na kujikuza juu ya kila mungu, naye atasema maneno ya ajabu juu ya Mungu wa miungu; naye atafanikiwa hata ghadhabu itakapokamilika; kwa maana lile lililoamriwa litatekelezwa. Danieli 11:36.

Paulo anapotambulisha papa kuwa ndiye “apingaye, akajiinua juu ya kila kiitwacho Mungu, au kiabudiwacho; hata yeye huketi katika hekalu la Mungu kama Mungu, akijionyesha nafsi yake kana kwamba ndiye Mungu,” Paulo alikuwa akielezea kwa maneno mengine maelezo ya nabii Danieli kuhusu “mfalme” aliyetenda “kama apendavyo mapenzi yake mwenyewe,” naye “akajiinua” na “kujitukuza juu ya kila mungu.” Papa ndiye yule mfalme asemaye “maneno ya ajabu juu ya Mungu wa miungu”, na papa ndiye ule utawala ambao “utafanikiwa hata” ile “ghadhabu” ya kwanza “itakapokamilika” mwaka 1798.

Daniel sura ikumi na moja, na mstari wa thelathini na sita, ni wa lazima kabisa kufahamika kwa usahihi ikiwa ongezeko la maarifa katika 1989 litafahamika kwa usahihi. Kwa sababu hii, fundisho

la uongo kwamba mfalme katika mstari huo alikuwa Ufaransa, kama lilivyoanzishwa na Uriah Smith, liliingizwa katika kizazi cha kwanza cha Uadventista (1863 hadi 1888). Smith aliibadili matini ya mstari wa thelathini na sita kutoka “yule” mfalme (ambaye ni upapa uliokuwa ukielezwa katika mistari iliyotangulia) kuwa “mfalme mmoja” (mfalme yeyote yule) ili kumpa Ufaransa isiyoamini Mungu sifa za mtindo wa ibada wa Rumi, lakini hilo lilikuwa tu mahali pa kuanzia ili kuendeleza nadharia yake aipendayo kuhusu Uturuki kuwa mfalme wa kaskazini katika mstari wa arobaini na kuendelea.

Shetani alianza mapema kuficha ukweli kwamba mfalme katika aya hiyo ni upapa, na ni mtume Paulo anayetoa ushuhuda wa Danieli shahidi wa pili wa jambo hili. Dada White alitoa shahidi wa tatu.

Shaitani hakutafuta tu kuficha ukweli kwamba mfalme anayetajwa katika aya hiyo ni papa, bali kwa kuupotosha ukweli uliomo katika aya hiyo, aliufanya pia usieleweke umuhimu wa kile ambacho “ghadhabu” katika aya hiyo ilikuwa ikiwakilisha. Upapa katika aya hiyo ulipaswa kufanikiwa hadi mwaka 1798, ulipopata jeraha lake la mauti. Mwaka 1798 ndio mwisho wa ile miaka elfu mbili mia tano na ishirini ya ghadhabu ya Mungu iliyotekelezwa dhidi ya ufalme wa kaskazini wa Israeli, kuanzia mwaka 723 KK.

Heke Adventism di sala 1863-an de “heft caran” parast û domandiba, ewê bi rastî hema hema ne mimkin bûya ku Uriah Smith di derbarê ayeta sisî û şeşan de bi wisa bêaqilî xelas bibe; çimkî “xezeb” dê wekî nîşandana yekem xezeba Xwedê ya “heft caran” têgihîştiba, û bi vî awayî tu pêwendiyek wê qet bi Fransayê re nebûya. Zêdebûna zanînê di 1989-an de jî aliyê Pawlos ve di wê beşê de tê piştgirîkirin, û jî ber vê yekê hişyariya Pawlos di wê beşê de li ser wan kesan ku evîna rastiye qebûl nakin, lê xapandina bihêz qebûl dikan, ev yek bi redkirina wan a wan rastiyan re dibe ku Pawlos di wê beşê de pêşkêş dike. Yek jî wan rastiyan jî nasandina rast a padişahê bakur e di Daniel beşa yanzdehan, ayetên çil heta çil û pêncan de.

ناهێ ج یی اتۆک یناکهوادووړ هل کهه یه ریجنز ،دناسان امۆړ یاپاپ سألۆپ یوهه ی اوډ ،ادمقده ومل :تئلده وهئ .هیهقهده وهئ ییکهرمس یتهباب مک ،نهددهووړ حیسهم یمهوود ینتاه شئپ مک تئئیسانده م ۆکشن مواخ یحیسهم یوهه ی» ،هیاپاپ «مراکهپارخ» وهئ .«تئیبده ارکشای مراکهپارخ وهئ اچن یی» :تئلده سألۆپ ناشاپ «.تاکده یناریو یۆخ یه ونتاه ییکانووړ م ب و ،تابده یوانهل یۆخ یمد ی حۆر «.ن اکهن ییۆرد هووچر مپ و مناشین و زئه وومه ل مگهل ،مناتیش یندرکراک م ی مکنتاه یوهه ی اهورده» «.مناتیش یندرکراک م ی مکنتاه مک» هیهس مک وهئ یسیع

Ibyo Satani azakora ku buryo bw'igitangaza ni igihe gitangirana n'Itegeko ryo ku Cyumweru rigiye kuza vuba, kikageza aho Mikayeli ahagurukira kandi igihe cy'igeragezwa ry'abantu kigafungwa. Satani nta bitangaza na bimwe akora mu gihe cy'Ibyago Birindwi bya Nyuma bisukwa kuva igihe cy'igeragezwa gifunzwe kugeza Kristo agarutse.

Kristo uvikila ati, “Na va kukala kwao mwamona.” Kana avo va kupitila muli vene mavwovesha vikutendeka vakalanguka, ha sababu ya vimwonesho evi, kulekelesa kunanga kwao sheria ya Mungu ni kuendelea mu kutii la, ijapokuwa vana nguvu kwa kadiri yope na kwa namna yope, aiandamane kwamba vana ile nguvu kubwa ya Mungu. Kinyume chake, iyo ni nguvu ya kutenda miujiza ya mdanganyifu mkubwa. Iye ni mvunji wa sheria ya maadili,

tena atumia kila hila awezao kuimiliki ili kuwafumbisha wanadamu macho kwa habari ya tabia yake ya kweli. Tumeonywa kwamba katika siku za mwisho atatenda kazi kwa ishara na maajabu ya uongo. Naye ataendelea na maajabu eyo mpaka kufungwa kwa wakati wa rehema, ili aweze kuyaonesha kuwa uthibitisho kwamba iye ni malaika wa nuru wala si wa giza.” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 7, 911.

Paulo anatambua kwamba kungekuwapo kuanguka imani ambako kungetangulia kufunuliwa kwa upapa, na kwamba Kuja kwa Kristo Mara ya Pili kungetukia “baada ya” utendaji wa ajabu wa Shetani. Utendaji wa ajabu wa Shetani huanza katika sheria ya Jumapili nchini Marekani, na huisha wakati wa kuwasili kwa kufungwa kwa muda wa rehema na mapigo saba ya mwisho. Utendaji wa ajabu wa Shetani huanza katika sheria ya Jumapili nchini Marekani.

یاسای یمن اوچئی پل، یتھی اپاپ یندن ارزهماد یندرکئی ججهئی ج ین امرهف مې رادتلآ مسهد ی یتھپاپ، یتسهد مزیتن اتستورپ کئی تاک. یتیرب دداد یتسوردوتسار مل یواوت مې یوخ نامکھومتھن، ادوخ کئی تاک، یتیرگب یناموړ یزئ یتسهد یموئی وې تاکهد ژئرد ناین اوئین یواونک وهئ رسمل یوخ ریژ مل کئی تاک، تادبکئی یرموابخوړ لگمل تسهد یموئی وې تاکهد لوقو یزئ یوا وهئ رسمل کھو یکهرووتسهد یکه یامهن ب وومه نامکھتالآ وادهن هیالآئس هنترگکھی مهئ ی یرمگی راک و وړد یموهن درکوالآ ب وې تاده داگئ و، مومتاکهدت یرامووک و یتن اتستورپ یکی تهموکح ناتیش یرمنئ مروسررس یراک یتاک هک ینن ازب ینن اوتهد اوئی، یتھی اپاپ یناکهن دن اتلآ هلآه Testimonies, volume 5, 451. ”مکی زن ی یتاک و مواته

Kai ya Sande ezali nsuka ya bokonzi ya motoba, nyama ya mabele ya Emoniseli mokapo ya zomi na misato. Nyama ya mabele ebandaki koyangela na nsuka ya mibu nkama moko na ntuku mibale na motoba ya bokonzi ya bopapa na mobu 1798. Yango wana, bopapa bimonisamaki na mobu 538, atako mosala na ye ya kozwa bokonzi likoló ya mokili mobimba ezalaki déjà kosala tango Paulo akomaki maloba na ye. Liboso ya mobu 538, esengelaki ete kozanga kondima ezala, oyo ekokamba liboso ya komonisama ya moto ya lisumu, afandi na tempelo ya Nzambe.

Ukuhwa kwokholo kwafanekiselwa ngebandla lasePergamo lapho ibandla lobuKristu lenza ukuzwana nenkolo yobuqaba, njengoba kwakufanekiswe ngumbusi uConstantine. UPawulu wayechaza izimpawu zesiprofetho okumelwe zenzeke ngaphambi kokuBuya Kwesibili kukaKristu. Emva kokuphindaphinda lokho ayekade ekufundise abaseThesalonika, wabe esebuzwa ukuthi babengakhumbuli yini ukuthi wayekade ebafundise la maqiniso? Wabe esebakhumbuza ukuthi kwakufanele futhi bakhumbule ukuthi wabafundisa ukuthi amandla athile “abambezelayo” ubupapa, “ukuze” ubupapa “bubonakaliswe ngesikhathi sawo.” Igama elithi “abambezelayo” lisho ukuvimbela. Igama elithi “abambezelayo” kamuva kuleso siqephu esifanayo lihunyushwa ngokuthi “manje ovimbelayo.”

Naa kwa hiyo kifungu hicho kimewasilishwa kwa usahihi hivi: “Na sasa mnajua kile kinachoizua upapa, ili upapa ufunuliwe kwa wakati wake. Kwa maana siri ya uasi-sheria (upapa) tayari inatenda kazi; ila yeye ambaye sasa anauzuia upapa, ataendelea kuuzuia upapa hata atakapoondolewa njiani.” William Miller alipotambua kifungu hiki katika Wathesalonike alitambua kwamba nguvu iliyozuia upapa usipande kwenye kiti cha enzi cha dunia katika mwaka 538, ilikuwa Roma ya kipagani, na kwamba Roma ya kipagani ingeuzuia kuinuka kwa mamlaka ya kipapa, mpaka Roma ya kipagani “iondolewe njiani.”

“Ndzi fika exikarhi ka malembe ya khume na mambirhi lawa a ndzi ri mudiyisiti ha wona, ndzi hlaye matimu hinkwawo lawa a ndzi kota ku ma kuma; kambe sweswi a ndzi rhandza Bible. A yi dyondzisa hi Yesu! Hambiswiritano, a ka ha ri ni xiphemu lexikulu xa Bible lexi a xi ha ri munyama eka mina. Hi 1818 kumbe 19, loko ndzi ri karhi ndzi bula ni munghana loyi ndzi n’wi endzeleke, naswona loyi a a ndzi tivile ni ku ndzi twa ndzi vulavula loko ndzi ha ri mudiyisiti, u ndzi vutisile hi ndlela leyi nga ni nkoka swinene, a ku, ‘Xana u ehleketa yini hi tsalwa leri, ni leriya?’ a kombetela eka matsalwa ya khale lawa a ndzi kanetana na wona loko ndzi ha ri mudiyisiti. Ndzi swi twisisile leswi a a lava ku swi endla, kutani ndzi hlamula—Loko u nga ndzi nyika nkarhi, ndzi ta ku byela leswi ma vulaka swona. ‘U lava nkarhi wo leha ku fika kwihi?’ A ndzi swi tivi, kambe ndzi ta ku byela, ndzi hlamulile, hikuva a ndzi nga pfumeli leswaku Xikwembu xi nyikile nhlavutelo lowu nga twisisekiki. Kutani ndzi tibekerile ku dyondza Bible ya mina, ndzi pfumela leswaku ndzi nga kota ku kuma leswi Moya lowo Kwetsima a vuleke swona. Kambe hi xihatla loko ndzi ha ku endla xiboho lexi, miehleketo leyi yi ndzi telerile—‘A hi nge u kuma ndzimana leyi u nga ta ka u nga yi twisisi, xana u ta endla yini?’ Kutani ndlela leyi yo dyondza Bible yi te emianakanyweni ya mina:—Ndzi ta teka marito ya tindzimana teto, ndzi ma landzelerisa eBibeleni hinkwayo, kutani ndzi kuma nhlamuselo ya wona hi ndlela leyi. A ndzi ri ni Concordance ya Cruden, leyi ndzi ehleketaka leswaku hi yona leyinene ngopfu emisaveni; kutani ndzi teke yona ni Bible ya mina, ndzi tshama ehansi etafuleni ra mina ro tsalela, naswona a ndzi nga hlayi nchumu wun’wana, handle ka swiphephana swa mahungu hi ndlela yo karhi, hikuva a ndzi tiyimiserile ku tiva leswi Bible ya mina yi vulaka swona.”

“Ndzi sungurile eka Genesa, ndzi ya emahlweni ndzi hlaya hi ku nonoka; kutani loko ndzi fika eka ndzimana leyi a ndzi nga yi twisisi, ndzi lavisile eBibeleni hinkwayo leswaku ndzi ta tiva leswi yi vulaka swona. Endzhaku ka loko ndzi hundzile eBibeleni hi ndlela leyi, o, ntiyiso wu vonakile wu vangama swinene ni ku kwetsima! Ndzi kumile leswi ndzi nga va ndzi mi chumayeelaka swona. Ndzi enerisekile leswaku minkarhi ya nkombo yi hele hi 1843. Kutani ndzi fika eka masiku ya 2300; wona ma ndzi tise eka xiboho xexo xi fanaka; kambe a ndzi nga ehleketi ku kuma leswaku Muponisi a a ta ta rini, naswona a ndzi nga swi tshembi; kambe ku vonakala ku ndzi ba hi matimba swinene lero va a ndzi nga tivi leswaku ndzi fanele ku endla yini. Sweswi, ndzi ehleketa ndzi ku, ndzi fanele ku boha swisusa ni mabuluku ya ku gadela; a ndzi nge fambi hi ku hatlisa ku tlula Bible, naswona a ndzi nge saleli endzhaku ka yona. Hinkwaswo leswi Bible yi swi dyondzisaka, ndzi ta namarhela eka swona. Kambe hambiswiritano a ka ha ri ni tindzimana tin’wana leti a ndzi nga ti twisisi.”

اد رت یکئجرهمولده هل . زؤریپ یکووترهپ یهوهندنئوخ هل یهکه ییتشگ یزاوئش رهسل اهمورهه»
 یاتاو—موهرکنوور منامتسدرمهل یهقهده وئی یاتاو یهوهندرکالکه یوب یوخ یزاوئش
 ادیئت هک موه ییزؤدهن مرث یکه یهوهومن چیه و ، موهندنئوخ هل مووب ماوهرهه: “یتوگ ”مکن اژؤر“
 وئی ”ن.دربال“ ، موئپ نووب تس مویهپ هک ترگر مو مناشو وئی ناشاپ .ل.ایناد هل هگج ،تئبتاه
 ینازده ماو ، موهندنئوخ هل مووب ماوهرهه .دته ،تئربهدال مکن اژؤر یهوهتاک وهل ،تابهدال مکن اژؤر
 2:7-8: یکینؤللس 2 هب متشی هگ ادی یاتؤک هل ؛هوهتئرزؤدهن هقهده وب مکه یی کانوور چیه هک
 یرگئیر ره ،تاکده یرگئیر اتسئئی یهوهی امنهت ،تاکده راک ره اتسئئی یدادئیب یینئهن مکنوچ،
 متشی هگ کئتاک و .دته ،تئبهد ارکشائی مراکدهه وئی اسوهی و ،تئرببال اگئیر هل اتهه تاکده
 ”!هی مکن اژؤر“ موهی !هی موهی !ووب رای دی دنه مۆکش و ینوور مبه هکه یی تسار مدنهچ ،یهی ،هقهده ووب
 ”تئبهد تسهبرمب“ نای ”تاکده یرگئیر اتسئئی یهوهی“ یاتاو هب یچ سلؤپ ،اتسئئی ،هشاب

مل یرگی پر مک هی چی موئی، مشاب. هی یت هی اپاپ تسه بهم 'مراکدهب وهی' و 'هانوگ یقورم' مب؟ تئآده
 مب تئآدهد 'مکهن اژور'، متاو مک؛ هی یت سره پتب موئی، هی؟ تاکده یت هی اپاپ ینووب ارکشائی
 William Miller, Apollos Hale, The Second Advent Manual, 65, 66. "تئآب یت سره پتب یاتاو

Danieri gitabun no “daily” ka paganisimuya simbolo de tɔɔɔfɔli baara la fahamu tesɔngɔya kɔfɛ, Miller tun be nafa tɔɔɔ ye ka kefen framework min y’a ye ka a yera a ka annabaw-tafesira jɔya kan. “The daily” be se ka sɔɔɔ duuru Danieri gitabun kɔɔɔ, ani a be taa kɔfɛ ka jesin papalisimuya simbolo dɔ ma waati beɛ. Dalilu min be jira ko Danieri gitabun kɔɔɔ “the daily” ye paganisimu ye, o be sɔɔɔ Pawulo ka seben kɔɔɔ Tesalonikekaw ma. Ala ka Kuma kɔɔɔ hakimimaya-juguya la dɔ minw ye faratinba ye, dɔ kelen be yen, bari Pawulo be fɔ keneya la yen ko mɔɔɔ minw tɛ can tipe na, olu be se ka segesegɛya barika-ba sɔɔɔ. Tipe min y’a to ka da Tesalonikekaw ma seben kɔɔɔ keneya la, o ye paganisimuya ka jɔɔɔonna papalisimuya fɛ ye; ani ka tipe o ban, o ka taga ka deme ko segesegɛya barika-ba be kɛ o banbaliya ka tugu ye.

Tukakomeza somo hili katika makala inayofuata.

Muimwimbitie, na mushiikwe; lilaneni ne kulila: bakolelwe, lelo te ku mweo wa divai; batuntulukila, lelo te ku bulebi bwa cintu cakukolesha. Pantu Yehoba amwipongela umweo wa tulo tunene, kabili afimba amenso yenu: bapolofita na bakateka benu, abalolesha, abafimbile. Kabili ukumwenwa kwa fyonse kwaba kuli imwe nge fyebo fya buku bwakasimbwa, ubwa bapelekele umuntu uwisambilila, ukutila, Belenga ici, ndelomba; nao atila, Nshinga; pantu bwakasimbwa: kabili buku bupelekelwe kuli uyo ushisambilila, ukutila, Belenga ici, ndelomba; nao atila, Nshisambilila. E ico Mukama atile, Pantu aba bantu bampalamina ku kanwa kabo, no ku milomo yabo balempepa, lelo umutima wabo bawufumishepo ukutali na ine, kabili ukutina kwabo kuli ine kwasambilishiwa ku malango ya bantu: e ico, moneni, nkacita pakati ka aba bantu umulimo uwakumfwa ububi, ee, umulimo uwakumfwa ububi ne cishibilo: pantu amano ya bashinka babo yakonaika, kabili ukumfwa kwa ba mano babo kukafisama. Calanda kuli abo abalefwaya ukufisa amano yabo panshi sana ukufuma kuli Yehoba, kabili imilimo yabo ili mu mfifi, kabili batila, Ni nani ule tumona? kabili ni nani ule twishiba? Mwine, ukupilibula kwenu ifintu panshi no mulu kukapendwa nge bulongo bwa mubumbi: pantu bushe umulimo ungaambila uyo uwaulemba ukutila, Tana ngenge? nangu cintu cawumbwa cingaambila uyo uwaciwumba ukutila, Taali no kwishiba? Esaya 29:9–16.